

Eskişehir İli'nde 1992-1995 Yılları Arasında Görülen Kanser Olgularının İstatistiksel Değerlendirilmesi

The Statistical Evaluation of Cancer Cases in Eskişehir Between 1992-1998 Years

Emine Dünder Ülkü Öner Serap Işıksoy

Nilüfer Tel Sare Kabukçuoğlu

Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Patoloji Anabilim Dalı, Eskişehir

Özet: Bu çalışmada Eskişehir İli'ndeki resmi ve özel patoloji laboratuvarlarında 1 Ocak 1992-31 Aralık 1995 arasında tanı almış 4370 kanser olgusunun yaş, cins, sistem, organ ve doku dağılımlarına göre görülme sıklıkları değerlendirilmiş ve 1989-1991 yılları arasında yapılan benzer çalışmanın verileri ile karşılaştırılmıştır. Amacımız bölgemizdeki kanser olgularının sonuçlarını bildiren bölgesel kanser insidansının saptanmasına ve ulusal kanser sorununa katkıda bulunmaktır.

Anahtar Sözcükler: Kanser, istatistik

Summary: In this study 4370 cases of cancer which were diagnosed in the private and official laboratory in Eskişehir between 1 January 1992 and 31 December 1995 were evaluated in about frequency according to their distribution in systems, organs, tissues, sex and age. The results were compared with the our other study which had been done between 1989-1991 years. Our aim is to present the results of cancer cases in our region for to contribute determining of the regional and national cancer incidence in Türkiye.

Key Words: Cancer, statistics

Tüm dünyada ve yurdumuzda giderek önem kazanan bir sağlık sorunu olan kanser; gelişmiş olan ülkelerde kardiyovasküler hastalıklardan sonra en sık ikinci ölüm nedenidir. Önümüzdeki yirmibeş yıl içinde, çoğunluğu gelişmekte olan ülkelerden olmak üzere, 300 milyon yeni kanser olgusu ve kanser nedeni 200 milyon ölüm beklenmektedir (1).

Kanser, ülkemizde 1982 yılında bildiri zorunlu hastalıklar listesine alınmış ve bildirimler Sağlık Bakanlığı Kanseri Savaş Daire Başkanlığı bünyesinde toplanmaya başlanmıştır. Bu kuruma bildirilen kanser olguları, her yıl artmakla birlikte, olgu sayısı beklenenin çok altındadır ve Türkiye genelini yansıtmaktan uzaktır (2).

Bu çalışmada Eskişehir ilindeki resmi ve özel patoloji laboratuvarlarında 1 Ocak 1992-31 Aralık 1995 arasında tanı almış 4370 kanser olgusunun yaş, cins, sistem, organ ve doku dağılımlarına göre görülme sıklıkları değerlendirilmiş ve 1989-1991 yılları arasında yapılan benzer çalışmanın verileri ile karşılaştırılmıştır.

Gereç ve Yöntem

Çalışmamızda Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Patoloji Anabilim Dalı, Eskişehir Devlet Hastanesi, SSK Hastanesi, Hava Hastanesi ve özel patoloji laboratuvarlarının 1 Ocak 1992-31 Aralık 1995 günleri arasındaki kayıtlarından tarama yapılmıştır. Bu süre içerisinde kanser tanısı alan 4370 olgunun yaş, cins, sistem, organ, doku tutulumları saptanarak veriler tablo biçiminde gösterilmiştir.

Sonuçlar

Eskişehir ilinde, 1 Ocak 1992-31 Aralık 1995 günleri arasında resmi ve özel tüm patoloji laboratuvarlarında incelenen toplam 46063 olgunun 4370 (%9.49)'i kanser tanısı almıştır. Bu olguların 1921 (%44)'i kadın, 2449 (%56)'u erkektir. Erkek olguların kadın olgulara oranı 1.27'dir.

Tablo I'de her iki cinsteki kanser olgularının cins, sistem, organ ve dokulara göre dağılımı gösterilmiştir.

Dizimizde tüm kanserli olgularda her iki cinsteki görülme sıklığı açısından ilk sırayı ürogenital sistem (818 olgu, %18.71) almakta olup, bunu sırasıyla sindirim sistemi (760 olgu, %17.39), solunum sistemi (699 olgu, %16) ile deri (641 olgu, %14.67) ve meme (473 olgu, %10.82) kanserleri izlemektedir.

Tablo I. Tüm kanser olgularının cins, sistem, organ ve dokulara göre dağılımı.

Lokalizasyon	Kod (ICD-O)	Kadın Sayısı	Erkek Sayısı	Toplam (n)	%
Ağız boşluğu ve farinks	00-14	53	119	172	3.94
Solunum sistemi	30-39	89	610	699	16.00
Sindirim sistemi	15-26	301	459	760	17.39
Ürogenital sistem	51-58/60-63	392	426	818	18.71
Lenfatik ve hematopoetik sistem	77-42	72	102	174	3.98
Endokrin sistem	73-75	36	13	49	1.12
Santral sinir sistemi	72	38	44	82	1.88
Göz	69	1	6	7	0.16
Deri	44	287	354	641	14.67
Meme	50	464	9	473	10.82
Kemik ve yumuşak doku	40-41/49	33	35	68	1.56
Periton	48	2	4	6	0.14
Primeri belli olmayan (Metastaz ve diğerleri)	80	153	268	421	9.63
Toplam (n)		1921	2449	4370	100

Kanser olgularının lokalizasyonlarına göre dağılımı ayrıntılı olarak Tablo II-IX'da verilmiştir.

Tablo II. Ağız boşluğu ve farinks kanserlerinin dağılımı.

Lokalizasyon	Kod (ICD-O)	Kadın Sayısı	Erkek Sayısı	Toplam (n)	%
Dudak	00	25	81	106	2.43
Dil	01-02	11	13	24	0.55
Tonsil	09	4	10	14	0.32
Diğer	14	13	15	28	0.64
Toplam (n)		53	119	172	3.94

Tablo III. Solunum sistemi kanserlerinin dağılımı.

Lokalizasyon	Kod (ICD-O)	Kadın Sayısı	Erkek Sayısı	Toplam (n)	%
Paranasal sinüsler	31	1	4	5	0.11
Nazofarinks	11	14	22	36	0.82
Larinks	32	22	278	300	6.86
Akciğer	34	26	276	302	6.91
Plevra	38	26	30	56	1.30
Toplam (n)		89	610	699	16

Tablo IV. Sindirim sistemi kanserlerinin dağılımı.

Lokalizasyon	Kod (ICD-O)	Kadın Sayısı	Erkek Sayısı	Toplam (n)	%
Özofagus	15	7	23	56	1.28
Mide	16	82	159	241	5.52
İnce barsak	17	7	11	18	0.41
Kolon ve rektum	18	154	179	333	7.62
Karaciğer	22	26	33	59	1.35
Safra kesesi	23	17	4	21	0.48
Pankreas	25	8	24	32	0.73
Toplam (n)		301	459	760	17.39

Tablo V. Kadın ürogenital sistemi kanserlerinin dağılımı.

Lokalizasyon	Kod (ICD-O)	Kadın Sayısı (n)	%
Endometrium	54.1	154	3.52
Serviks	53	75	1.74
Ovaryum	56	89	2.04
Vulva, vagen	51-52	15	0.34
Tuba	57	-	-
Böbrek	64	27	0.62
Mesane	67	32	0.73
Toplam (n)		392	8.97

Tablo VI. Erkek ürogenital sistemi kanserlerinin dağılımı.

Lokalizasyon	Kod (ICD-O)	Erkek Sayısı (n)	%
Prostat	61	106	2.42
Testis	62	21	0.48
Böbrek	64	35	0.8
Mesane	67	264	6.04
Toplam (n)		426	9.74

Tablo VII. Lenfatik ve hematopoetik sistem kanserlerinin dağılımı.

Lokalizasyon	Kod (ICD-O)	Kadın Sayısı	Erkek Sayısı	Toplam (n)	%
Lenf nodu	77	50	79	123	2.81
Kemik iliği	42.1	21	27	47	1.10
Dalak	42.2	1	2	3	0.07
Toplam (n)		72	102	174	3.98

Tablo VIII. Endokrin sistem kanserlerinin dağılımı.

Lokalizasyon	Kod (ICD-O)	Kadın Sayısı	Erkek Sayısı	Toplam (n)	%
Tiroid	73	34	12	46	1.05
Adrenal	74	2	1	3	0.07
Toplam (n)		36	13	49	1.12

Kanser olgularının kadın ve erkeklerde yaş kümelerine göre dağılımı ise Tablo XII ve XIII'de gösterilmiştir.

Tablo XII. Kanser olgularının kadınlarda yaş kümelerine göre dağılımı.

Lokalizasyon	0-9 yaş	10-19 yaş	20-29 yaş	30-39 yaş	40-49 yaş	50-59 yaş	60-69 yaş	70- ∞ yaş	Toplam
Ağız boşluğu ve farinks	-	-	4	4	5	13	16	11	53
Solunum sistemi	-	2	3	4	14	27	27	12	89
Şindirim sistemi	-	1	2	26	41	75	100	56	301
Ürogenital sistem	-	5	13	26	72	114	119	40	392
Lenfatik ve hematopoetik sistem	5	3	11	8	15	11	15	72	
Endokrin sistem	-	2	4	5	14	6	4	1	36
Meme	-	-	8	69	126	132	95	34	464
Göz	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Kemik ve yumuşak doku	3	5	2	2	3	9	6	3	33
Deri	-	-	2	10	28	55	105	87	287
Santral sinir sistemi	1	4	4	4	7	11	6	1	38
Periton	-	-	-	-	-	2	-	-	2
Primeri belli olmayan (Metastaz ve diğerleri)	1	2	5	12	27	43	45	18	153
Toplam (n)	14	24	58	170	352	498	538	267	1921

Tablo IX. Diğer yerleşimler

Lokalizasyon	Kod (ICD-O)	Kadın Sayısı	Erkek Sayısı	Toplam (n)	%
Meme	50	464	9	473	10.82
Kemik	40-41	5	15	20	0.46
Yumuşak doku	49	28	20	48	1.1
Göz	69	1	6	7	0.16
Deri	44	287	35	641	14.67
Santral sinir sistemi	70-72	38	44	82	1.88
Periton	48	2	4	6	0.14
Primeri belli olmayan (Metastaz ve diğerleri)	80	153	268	421	9.63

Tablo X ve XI'de kadın ve erkeklerde ilk 5 sırayı alan kanser olgularının organ ve doku dağılımları sırası ile görülmektedir.

Tablo X. Kadınlarda ilk beş sırayı alan kanser olgularının organ ve doku dağılımı

Lokalizasyonu	Kadın Sayısı (n)	%
1. Meme	464	24.15
2. Deri	287	14.94
3. Endometrium	154	8.01
Kolon ve rektum	154	8.01
4. Ovarium	89	4.63
5. Mide	82	4.26

Tablo XI. Erkeklerde ilk beş sırayı alan kanser olgularının organ ve doku dağılımı

Lokalizasyon	Erkek Sayısı (n)	%
1. Deri	354	14.45
2. Larinks	278	11.35
3. Akciğer	276	11.26
4. Mesane	264	10.77
5. Kolon ve rektum	179	7.30

Tablo XIII. Kanser olgularının erkeklerde yaş kümelerine göre dağılımı.

Lokalizasyon	0-9 yaş	10-19 yaş	20-29 yaş	30-39 yaş	40-49 yaş	50-59 yaş	60-69 yaş	70-# yaş	Toplam
Ağız boşluğu ve farinks	-	-	-	11	17	28	47	16	119
Solunum sistemi	-	-	5	35	78	176	241	75	610
Sindirim sistemi	1	1	11	26	68	98	184	70	459
Ürogenital sistem	5	3	10	10	39	80	162	117	426
Lenfatik ve hematopoetik sistem	8	11	12	16	22	12	14	7	102
Endokrin sistem									
Meme	-	-	1	1	4	3	4	-	13
Göz	-	-	-	-	3	2	3	1	9
Kemik ve yumuşak doku	-	-	-	2	2	1	-	1	6
Deri	3	7	6	1	3	7	8	-	35
Santral sinir sistemi	-	-	4	12	36	81	111	110	354
Periton	3	3	9	7	10	5	6	1	44
Primeri belli olmayan (Metastaz ve diğerleri)	-	-	-	-	-	2	2	-	268
	-	3	6	18	30	87	88	36	4
Toplam (n)	20	28	64	139	312	582	870	434	2449

Dizimizde kanser olguları kadınlarda ve erkeklerde en çok 60-69 yaşları arasında yoğunlaşmaktadır (Tablo XIII).

Tartışma

Kanser, tüm dünyada ve yurdumuzda enfeksiyon hastalıkları başta olmak üzere bir çok hastalığın kontrol altına alınması, ortalama yaşam süresinin uzaması, halkın bu konuda eğitilmesi, tanı yöntemlerinin geliştirilmesi, endüstrileşme süreci ve bu sürecin getirmiş olduğu sosyal değişiklikler nedeniyle giderek önem kazanmakta olan bir sağlık sorunudur (1, 3).

Kanserle savaşta ilk adım güvenilir ve sağlıklı bilgi toplanmasıdır. Bunun için hastane kayıtları ya da ölüm bildirim formlarından yararlanılmakla birlikte her iki yöntemle de kanser insidansı konusunda yeterli bilgi sağlanamamaktadır. Bu nedenle gelişmiş olan ülkelerde kanser kayıt merkezleri kurularak kesin ve güvenilir istatistikler elde edilmektedir (2).

Kanser ülkemizde 1982 yılında bildiri zorunlu hastalıklar listesine alınarak bildirimlerin Sağlık Bakanlığı

bünyesindeki Kanser Savaş Daire Başkanlığı'na yapılması öngörülmüştür. Değişik araştırmaların öngörülerine göre ülkemizde her yıl 55-80 bin yeni kanser olgusu beklenmektedir. Ancak Tablo XIV'de görüldüğü gibi bildirilen kanser olgularının sayısı her yıl artmakta birlikte, henüz beklenenin çok altında ve Türkiye genelini yansıtmaktan uzaktır (2).

Tablo XIV. Sağlık Bakanlığı Kanser Savaş Daire Başkanlığı'na bildirilen olguların yıllara göre dağılımı.

Yıllar	Sayı (n)
1983	9868
1984	9262
1985	13754
1986	16129
1987	19304
1988	17595
1989	20411
1990	27013

Tablo XV. Türkiye geneli ile dizimizde (1989-1991 ve 1992-1995 yılları arasında) her iki cinste ilk beş sırayı alan kanserlerin sistemlere göre dağılımı.

Türkiye Geneli (1990)		Dizimiz (Eskişehir)			
		1989-1991 yılları		1992-1995 yılları	
Lokalizasyon	%	Lokalizasyon	%	Lokalizasyon	%
1. Solunum sistemi	27.31	Deri	18.75	Ürogenital sistem	18.71
2. Sindirim sistemi	18.60	Ürogenital sistem	18.45	Sindirim sistemi	17.53
3. Ürogenital sistem	14.50	Solunum sistemi	17.12	Solunum sistemi	16.00
4. Meme	11.02	Sindirim sistemi	15.23	Deri	14.67
5. Lenfatik ve hematopoetik sistem	7.14	Meme	6.56	Meme	10.82

Türkiye geneli ile dizimizin 1989-1991 (4) ve 1992-1995 yılları arasında her iki cinste görülme sıklığı açısından ilk beş sırayı alan kanserlerin sistemlere göre dağılımı Tablo XV'de görülmektedir (4, 5).

Türkiye genelinden ayrı olarak dizimizde her iki zaman periyodunda, her iki cinste ilk 5 sıra içerisinde deri tümörleri yer almakta olup ürogenital sistem tümörleri de Türkiye geneline göre daha üst sırada yer almaktadır. Kandiloğlu'nun, dizimiz ile yaklaşık aynı zaman diliminde yaptıkları çalışmada, her iki cins birlikte değerlendirildiğinde, dizimizdekine benzer olarak erkeklerde üriner, kadınlarda genital sistem ağırlıklı olmak üzere ürogenital kanserler ilk sırada bildirilmiştir (6). Türkiye geneli, dizimiz 1989-1991 ve 1992-1995 yılları, Canda'nın 1984-1990 yılları İzmir bölgesi, Eğilmez'in 1987-1991 yılları Sivas bölgesi ile Kandiloğlu'nun 1992-1995 yılları İzmir SSK Buca Eğitim Hastanesi'ne ait dizilerinde kadın ve erkeklerde ilk beş sırayı alan kanser olgularının organ ve doku dağılımı Tablo XVI ve Tablo XVII'de görülmektedir (6-8).

Dizimizde kadınlarda 1989-1991 yılları arasında saptanan kanser olgularında ilk sırayı deri, ikinci sırayı ise meme kanserleri alırken, 1992-1995 yılları arasında meme kanserleri ilk sırada, deri kanserleri ikinci sırada yer almaktadır. Eğilmez (8) ve Kandiloğlu (6)'nın dizilerinde olduğu gibi dizimizde de ilk beş sırada yer alan kanserler arasında meme, deri, endometrium, ovaryum kanserleri bulunmakta olup; dizimiz, Eğilmez (8) ve Canda (7)'nin dizilerinde bunlara ek olarak kolon ve rektum kanserleri ile Canda (7)'nin dizisinde Türkiye geneline uygun olarak lenfomalar yer almaktadır. Dizimizde Eğilmez (8)'in dizisinde olduğu gibi erkeklerde 1989-1991 ve 1992-1995 yılları arasında saptanan kanser olgularında ilk sırayı deri kanserleri almaktadır. Canda (7) ve Kandiloğlu (6)'nın dizilerinde de deri kanserleri ilk beş içerisinde ancak daha alt sıralarda bulunmaktadır. Dizimizde her iki zaman diliminde erkeklerde ikinci sırada larenks kanserleri yer almakta olup, diğer tüm dizilerde ve Türkiye genelinde de larenks kanserleri ilk beş arasındadır.

Tablo XVI. Dizimiz ve değişik kaynaklarda kadınlarda ilk beş sırayı alan kanserlerin organ ve doku dağılımı.

Türkiye Geneli (1990)	Dizimiz (Eskişehir)										
	1989-1991 yılları					1992-1995 yılları					
	KADIN					Canda 1984-1990		Eğilmez 1987-1991		Kandiloğlu 1992-1995	
Organ	%	Organ	%	Organ	%	Organ	%	Organ	%	Organ	%
Meme	23.38	Deri	20.70	Meme	24.15	Meme	20.60	Deri	21.48	Uterus	20.40
Serviks	10.69	Meme	14.10	Deri	14.94	Endometrium	14.00	Meme	18.55	Meme	18.30
Deri	7.18	Endometrium	8.59	Endometrium	8.01	Kolon ve rektum	12.30	Uterus	8.78	Deri	15.00
Özofagus	7.11	Kolon ve rektum	6.42	Kolon ve rektum	8.01	Deri	9.30	Ovarium	8.78	Serviks	9.90
Kolon ve rektum	5.76	Serviks	5.17	Ovarium	4.63	Lenfoma	3.00	Kolon ve rektum	7.12	Ovarium	7.20
				Mide	4.26						

Tablo XVII. Dizimiz ve değişik kaynaklarda erkeklerde ilk beş sırayı alan kanserlerin organ ve doku dağılımı.

Türkiye Geneli (1990)	Dizimiz (Eskişehir)										
	1989-1991 yılları					1992-1995 yılları					
	ERKEK					Canda 1984-1990		Eğilmez 1987-1991		Kandiloğlu 1992-1995	
Organ	%	Organ	%	Organ	%	Organ	%	Organ	%	Organ	%
Akciğer	18.69	Deri	17.20	Deri	14.45	Larinks	15.80	Deri	21.29	Mesane	20.80
Burun ve paranasal	14.46	Larinks	13.80	Larinks	13.80	Kolon ve rektum	13.70	Mesane	11.67	Larinks	20.00
Sinüsler		Akciğer	10.46	Akciğer	10.46	Deri	9.20	Prostat	10.83	Oedi	17.80
Özofagus	6.57	Mesane	8.66	Mesane	8.66	Meme	8.60	Kadın ve rektum	7.70	Prostat	7.20
Prostat	5.96	Kolon ve rektum	7.46	Kolon ve rektum	7.46	Lenfoma	5.40	Larinks	6.85	Mide	4.70
Larinks	5.79										

Dizimizde her iki zaman diliminde dördüncü sırayı alan mesane kanserleri Kandiloğlu (6)'nın dizisinde ilk, Eğilmez (8)'in dizisinde ise ikinci sırada bulunmaktadır.

Dizimizde erkeklerde birinci, kadınlarda ise ikinci sırayı alan deri kanserleri tüm dünyada, beyaz ırkta diğer organ kanserlerinin toplamından daha siktir. Endüstriyel atıklar ile üst atmosferdeki ozon tabakasının incelmeye sonu yeryüzüne ulaşan morötesi güneş ışını yoğunluğunun artması deri kanseri insidansının artışında önemli bir etkidir (9). Ayrıca deriden diğer organ ve dokulara göre daha kolay biopsi alınabiliyor olması da deri kanserlerinin ilk sıralarda yer almasını açıklayabilecek bir diğer faktördür (2).

Dizimizde ve diğer kadınlarda ilk sıralarda yer alan meme kanserleri bir çok ülkede kadınlarda en sık görülen kanser türü ve ölüm nedenidir. Yirmibeş yaşın

altında çok az olup, yaşla birlikte görülme sıklığı da artmaktadır. ABD'de görülme sıklığındaki devamlı artış sonucu bugün her 11 kadından birinde meme kanseri gelişmesi beklenmektedir (9).

Yapılan istatistiksel çalışmalar sonucunda, önümüzdeki 25 yıl içinde, endüstrileşme süreci nedeniyle 2/3'ü gelişmekte olan ülkelerden olmak üzere 300 milyon yeni kanser olgusu ve bu nedenle gerçekleşecek 200 milyon ölüm beklenmektedir (1).

Kanser etiyopatogenezinin araştırılıp gerekli eğitici ve koruyucu önlemlerin alınmasında istatistiksel bilgilerin önemi bilinmektedir. Kanser sorununun önümüzdeki yıllarda daha çok gelişmekte olan ülkeleri etkileyeceği göz önüne alınırsa, ülkemizde de kanser istatistiği konusunda iyi bir örgütlenme ve düzenli bir çalışmanın yararlı olacağı kanısındayız.

Kaynaklar

1. National Cancer Control Programmes, 1st ed. England: World Health Organization, 1995; 5-13.
2. Tuncer İ, Burgut R, Bozdemir N, Coşar EF. Türkiye'de Kanser Sıklığı, Adana, 1994.
3. Başak K, Aksoy F. Ankara Numune Hastanesi'nde 1984-1992 yılları arasındaki kanser dağılımının değerlendirilmesi. Patol Bül 1993; 10(2): 62-71.
4. Öner Ü, Işıksoy S, Kasapoğlu E. Eskişehir İli'nde kanser görülme sıklığı üzerine bir çalışma ve Türkiye'deki kanser istatistikleri sorununa bakış. Acta Oncol Turcica 1992; 25: 60-68.
5. Kanser İhbarlarının Değerlendirilmesi (1990), Sağlık Bakanlığı Kanser Savaş Daire Başkanlığı, Yayın No: 544, Ankara, 1991.
6. Kandiloğlu A, Postacı H. SSK Buca Eğitim Hastanesi Patoloji Bölümü'nde incelenen materyal içerisinde kanser sıklığı ve dağılımı, Ank Patol Bül 1995; 12(2): 74-78.
7. Canda Ş, Kurt S, Kurt Ö. İzmir bölgesinde kanser sıklığı üzerine bir çalışma (885 olgu). Tr J Neop 1992; 1(2): 43-48.
8. Eğilmez R, Düzcan E. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Patoloji Anabilim Dalında kanser sıklığı üzerine bir çalışma. Tr J Neop 1992; 1(2): 37-42.
9. Klinik Onkoloji "Uluslararası Kanser Savaş Birliği Klinik Onkoloji Kitabının Çevirisi", Fırat D. Çeviri Editörü, Ankara: Başbakanlık Yayınevi, 1990.

Yazışma Adresi:

Yrd. Doç. Dr. Emine Dündar
Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi
Patoloji Anabilim Dalı
26 060 Eskişehir